

Valomerkki –toimintamalli

Stop nuorten päihteiden käytölle

Kaarinan kaupunki

Varsinais- Suomen
poliisilaitos

2013

Valomerkki -toimintamalli

- Aloitettiin huhtikuussa 2004
- V- S poliisin ja kaupungin nuoriso- ja sosiaalipalveluiden yhteistyötä
- Toimintamalli levinnyt laajalle muihin kuntiin akselilla Suomussalmi- Helsinki
- Käytössä kaikissa Kaarinan naapurikunnissa Turkuun lukuun ottamatta

Valomerkki –toimintamalli

Tavoitteet

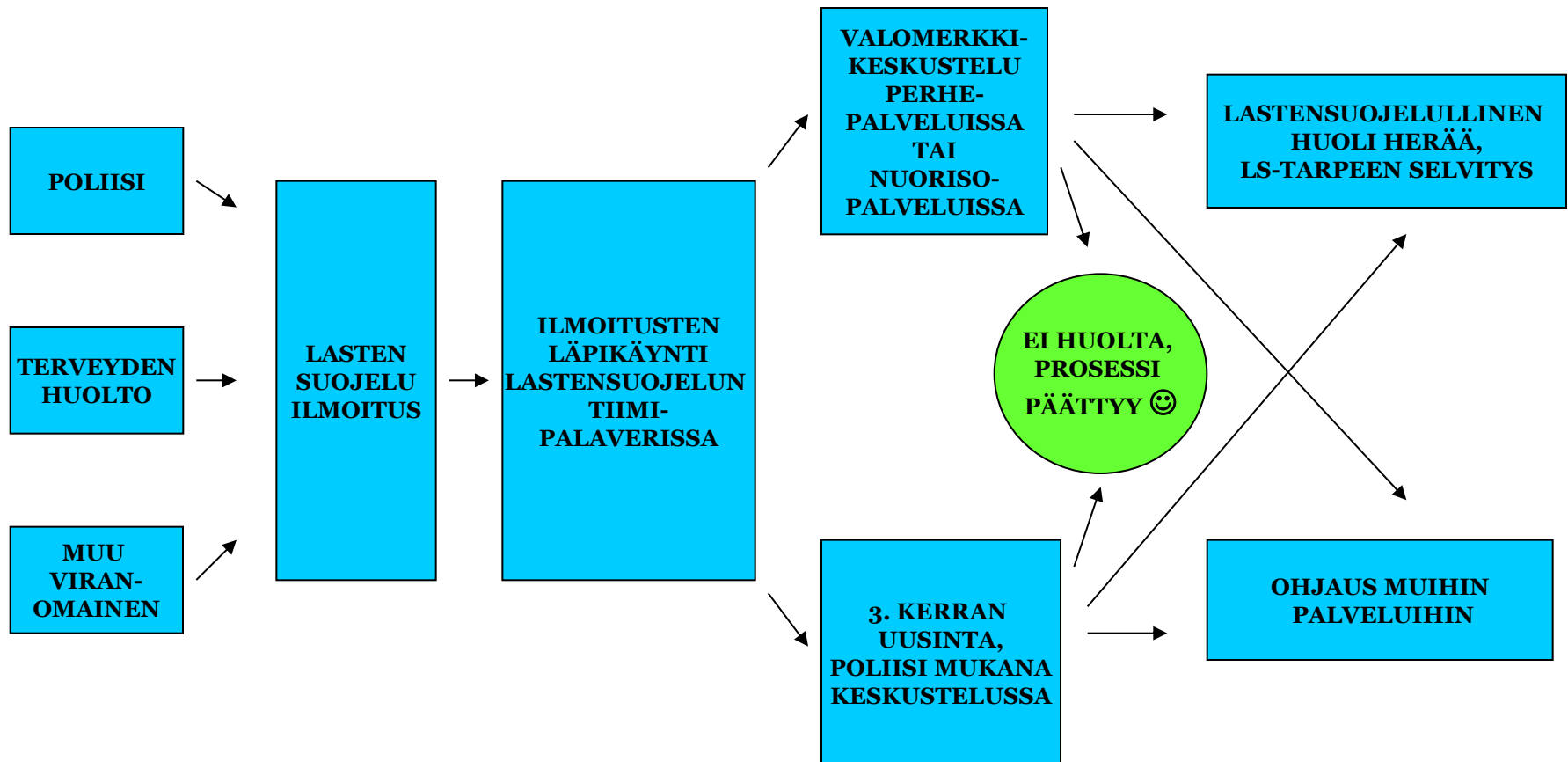
- Puuttua välittömästi alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten ilmitulleeseen päihteiden käyttöön järjestämällä keskustelutilaisuus, johon kutsutaan lapsi ja tämän vanhemmat
- Vaikuttaa asenteisiin ja yleiseen mielipiteeseen, jotta lasten ja nuorten päihteiden käyttöä ei sallittaisi

Valomerkki -toimintamalli

- Poliisi ottaa kiinni päihtyneen tai päihteitä hallussa pitävän nuoren tai lapsen
 - ainoa virallinen kiinniottaja; muut toteuttajat tekevät havainnoistaan ilmoituksen poliisille
 - poliisin tehoratsiat ja loma-ajat vaikuttavat kiinniottojen määrään
- Poliisilta ilmoitus sosiaalitoimistoon
TAI
- Terveystieteiden osastolta ilmoitus sosiaalitoimistoon
- Keskustelutilaisuus kaupungin toimitiloissa tai poliisilaitoksella
 - keskustelun vetäjinä sosiaalipalveluiden ohjaajia (2 työntekijää), nuorisopalveluiden nuorisotyöntekijöitä ja kouluohjaajia (10 työntekijää)

Valomerkki-prosessi

Nopea puuttuminen alaikäisten päihteidenkäyttöön

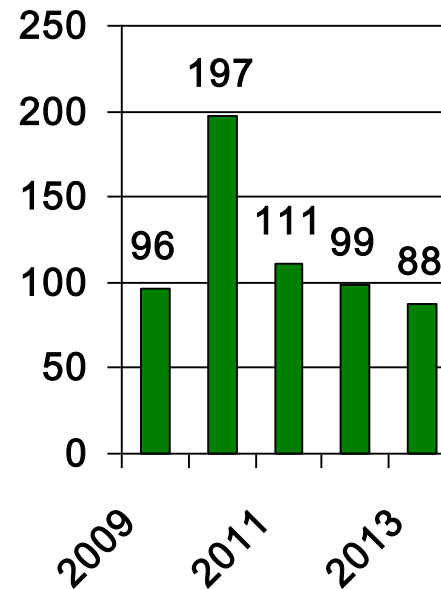
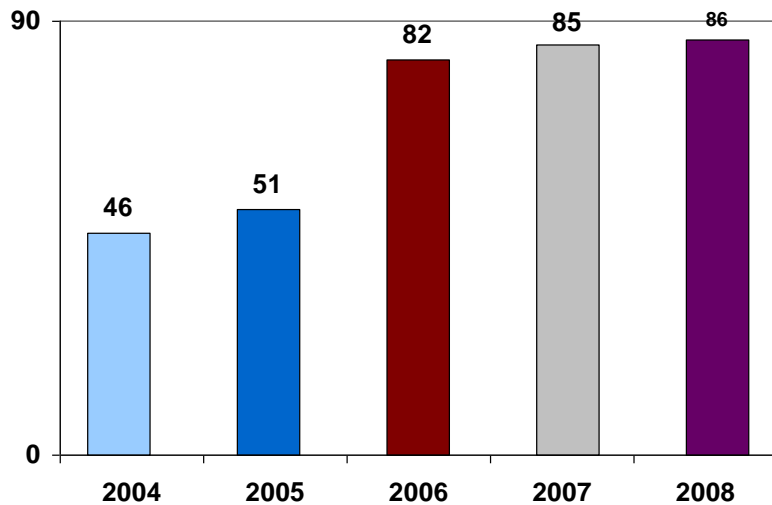

Valomerkki -toimintamalli

- Erityis- ja jatkotoimenpiteet
 - ensimmäinen keskustelu ei automaattisesti johda lastensuojelullisiin toimenpiteisiin.
 - viimeistään kolmas keskustelukerta saman lapsen/nuoren kanssa johtaa lastensuojelullisiin toimenpiteisiin
 - viimeistään kolmannessa keskustelussa mukana poliisi
 - viimeistään kolmannessa keskustelussa kartoitetaan jatkotoimenpiteet esim. päihdeterapeutin vastaanotto
 - kaikki tapaukset esillä lastensuojelun viikkopalaverissa
- Toteuttajatahojen yhteispalaverit 1 – 2 kuukauden välein

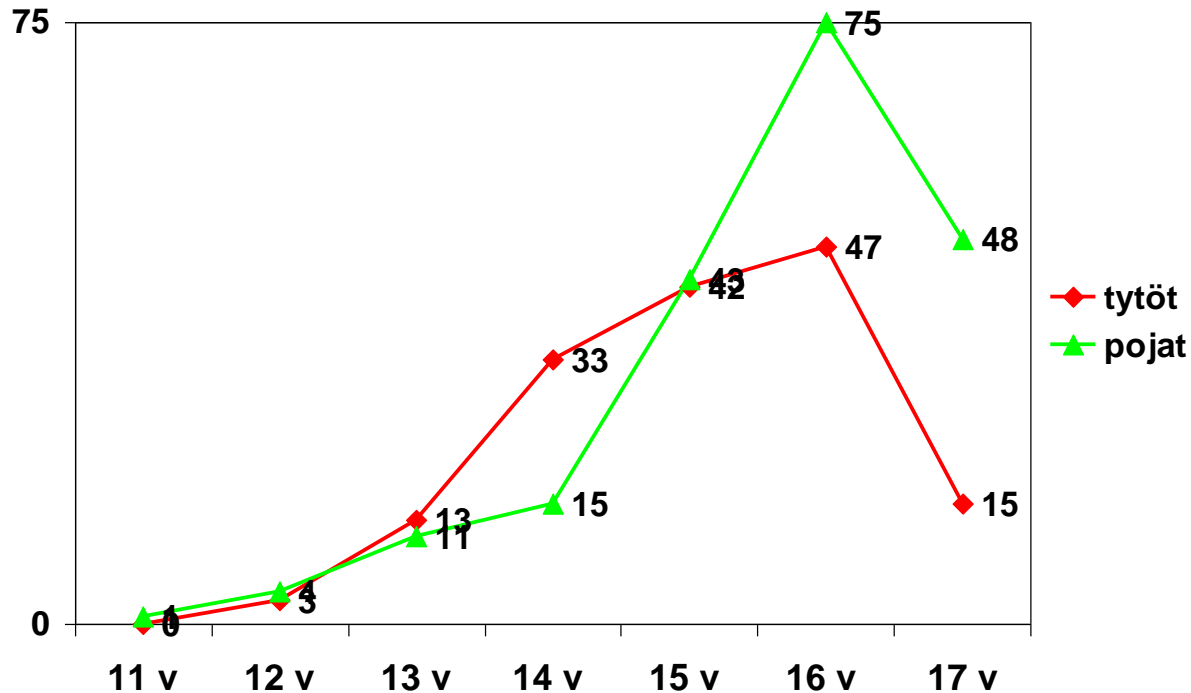
Valomerkki –toimintamalli

Kiinniotot vuosittain huhtikuu 2004 – 2010

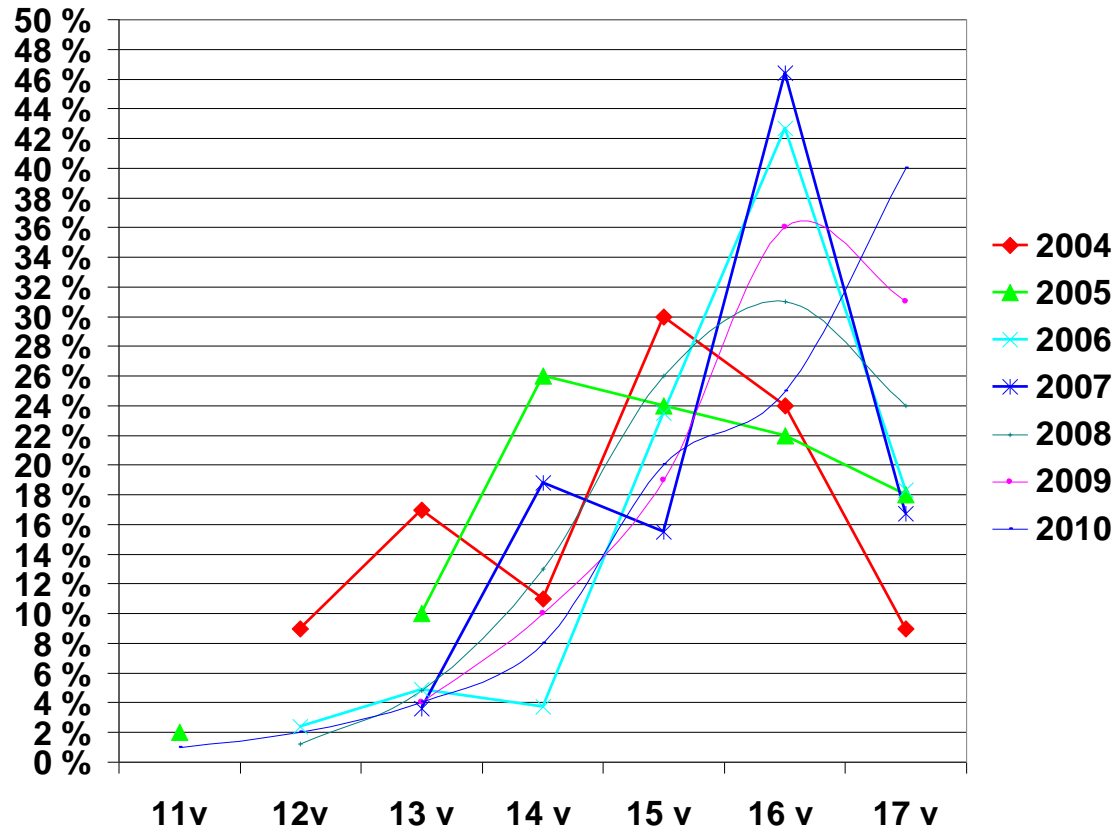
Valomerkki -toimintamalli

Tyttöjen ja poikien ikäjakauman vertailu 2004 - 2008

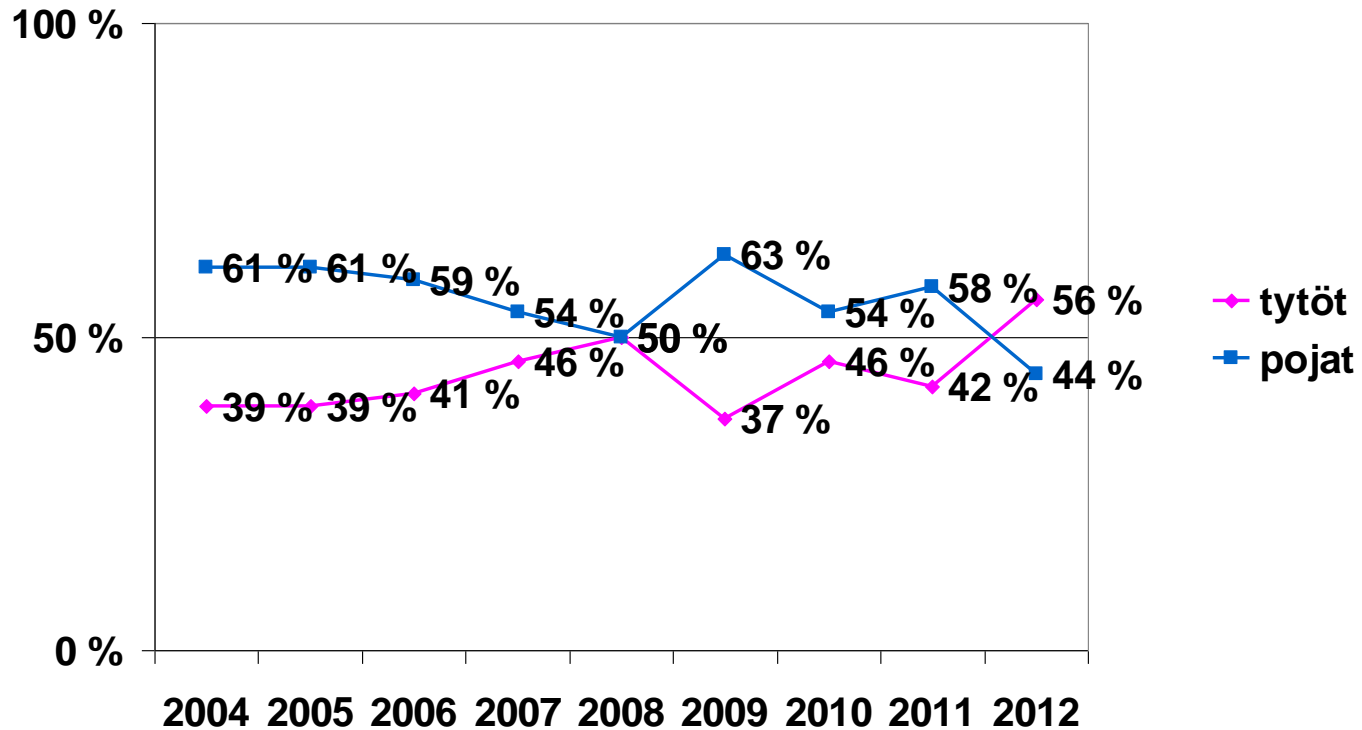
Valomerkki -toimintamalli

Kiinnijääneiden ikäjakauman kehitys 2004 - 2010

Valomerkki -toimintamalli

Kiinnijääneiden sukupuolijakauman kehitys 2004 - 2008

Valomerkki –toimintamalli

Erilaisia huomioita

- **Valomerkki- keskusteluihin osallistunut 95 % kutsutuista nuorista vanhempineen**
 - * keskusteluissa ilmenee asioita, joista vanhemmat eivät mahdollisesti ole aiemmin tiedneet
 - * moni nuori vähentää päihteiden käyttöä tai lopettaa kokonaan
 - * keskustelu kotona lisääntyy muutenkin kuin päihteistä puhuttaessa
- **Yleisesti ottaen vanhemmat suhtautuneet malliin positiivisesti**
 - * melko moni ollut tietoinen Valomerkistä
 - * 90 % asiakaskyselyyn vastanneista vanhemmista vastustaa alaikäisten päihteiden käyttöä
- **Kiinnijääneistä 20 % uusijoita**

Valomerkki –toimintamalli

Erilaisia huomioita jatkuu

- Nuorten juomat määrät ovat huikeita**

- 12 keskiolutta neljässä tunnissa on 16-vuotiaan pojan mielestä hidasta juomista

- Nuorten nauttimista juomista suosituimpia ovat keskiolut, siideri ja väkevät viinat

- Samalla syyllistytty muihinkin rikoksiin**

- väkivaltainen käytös

- alkoholin varastaminen

- päihtyneenä mopolla ajaminen

- väärrennettyjen henkilötietojen antaminen

- Kotibilebuumi**

 sosiaalinen media

- Runsaat 10 % jäänyt kiinni ensimmäisen alkoholikokeilunsa yhteydessä**

Mikä vaikuttaa

- 1. Tietoisuus toiminnasta
- 2. Asiat avoimesti esillä
- 3. Valomerkkiprosessi
- 4. Väliintulot yleensä
 - ollaan tosissaan
- 5. Tietoisuus jatkoseuraamuksista
- 6. Tuki tarvittaessa nopeasti
 - nopea puuttuminen

Tuloksia

- keskustelu asioista lisääntynyt perheissä > keinoja vanhemmille
- päihteiden käyttö vähentynyt tai loppunut 50 % nuorista
- 92 % sitä mieltä, että Valomerkillä myönteisiä vaikutuksia
- aloitusikää saatu nostettua
- ilkvallan vähentyminen
- vanhemmille avunpyyntökanava
- moniammatillinen yli sektorirajojen ulottuva yhteistyö
- valvonta lisääntynyt > määrät samat
- tiedotus onnistunut

Alkoholilaki

34 § Hallussapito ja kuljetus

**Alkoholijuomaa ei saa pitää
hallussaaneikäkuljettaahenkilö, joka ei ole
täyttänyt kahtakymmentä vuotta. Kahdeksantoista vuotta
täyttänyt henkilö
saa kuitenkin pitää hallussaan ja kuljettaa mietoa
alkoholijuomaa.**

Järjestyslaki

4 § Päihdyttävän aineen nauttiminen

**Päihdyttävän aineen nauttiminen on kielletty yleisellä
paikalla taajamassa
ja julkisessa liikenteessä olevassa kulkuneuvossa.**

Rikoslaki 50 luku

2 a § Huumausaineen käyttörikos

Joka laittomasti käyttää taikka omaa käyttöönsä varten pitää hallussaan tai yrittää hankkia vähäisen määrän huumausainetta, on tuomittava huumausaineen käyttörikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

1 § Huumausainerikos

Joka myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää huumausainetta tai, pitää hallussaan tai yrittää

Lastensuojelulaki

2 § Vastuu lapsen hyvinvoinnista

1 mom. Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemman ja muun huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (1983/361) säädetään.

(Laki 1983/361, 1 § Lapsen huolto: **Lapselle tulee turvata** hyvä hoito ja kasvatus sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden **tarpeellinen valvonta**)

Lastensuojelulaki

25 § Ilmoitusvelvollisuus

1 mom. Sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen ja seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt sekä muun sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajan, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tai turvapaikan hakijoiden vastaanottotoimintaa tai hätäkeskustoimintaa taikka koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön palveluksessa olevat henkilöt ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia viipymättä ilmoittamaan salassapitosäännösten estämättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon

Lastensuojelulaki

34 § Velvollisuus ryhtyä avohuollon tukitoimiin

1 mom. Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on ryhdyttävä tämän luvun mukaisiin avohuollon tukitoimiin viipymättä:

- 1) jos kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä; taikka**
- 2) jos lapsi käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään.**

Tiedustelut

Pauli Koski p. 050- 3732654

pauli.koski@kaarina.fi

Raimo Kettunen p. 050-3732462

sini.koskela@kaarina.fi